

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre

Félévre

1 frt.

2 "

A „Székely Hirlap“ magán távsürgőnye.

Feladatott Pesten aug. 9. d. u. 6. ó. 20 p.
Erkezett „ 10 d. e. 7. ó. 5 p.

Kétszeri megveretés után a francziák augusztus 7-én Metz-Nancyig*) visszavonultak. Döntő csatát várnak. Párisban roppant fegyverkezés, egyetértés, lelkesedés.

*) Metz a határtól 22, Páristól 39 mértföldre fekszik. Nancy vele majdnem egy vonalban.

Szemle.

□ Az orjási élet-halál harcának, melytől egyfelől a Napoleonidák koronája függ, localisálására mind kevesebb kilátás mutatkozik. Oroszország ugyan ismételve kijelenti, és pedig — a mi nem a legjobb bizonyíték állítása igazsága mellett — a leghevesebben, hogy esze ágában sincs Romániát megszállani, mely államnak „Károly fejedelem alatti békés fejlődését ohajtja szívéből(!)“, — de azért ama hirnek, mely szerint határainktól nem messze, nagymérvű csapatokat összpontosít, sehol czáfolatát nem olvassuk. És, ha nyugodtan tekintjük a dolgot: az európai diplomácia mai lelkiösmeretlensége, melyre Bismarck leleplezési elég kétségbeejtő világot vetnek, még csodálkozunk sem enged Oroszország e magatartásán. Neki az európai szláv fajok mind kellenek, s csak a kedvező pillanatot lesi, melyben a zavarosban halászhat s fagyos ölelő karjait körül terjesztheti — fájdalom! épen az Osztrák-Magyar birodalom körül. Poroszország tulerősbülését ugyan ő sem valószínű, hogy örömmel nézné, mert az igen erős szomszéd mindig aggodalomra adhat okot, — de egy kis porosz- és osztrák Lengyelorszáért, Galicziáért, Dunafejedelemségekért s még talán Csehorszáért is sokat el lehetne néznie a „kedves szomszédnak“.... A győző, vagy pedig a lever Poroszország háta mögött hajtana-e végre az északi medve e terjeszkedést inkább — ki tudná megmondani? de anynyi nagyon valószínű, hogy a harcban bonyolodott Osztrák-Magyar birodalom mögött és ellen mindenestre.

Tulfelől már-már Poroszország sem soká nélkülözheti, jó szerével, a „nagy Németország“ egyesítését, mert ez az egyetlen jelszó, mely mellett az észak-német szövetség s déli Németország tartományait — a román példaszó szerint „féltükben jó szívvel“ — a hatcztérre kényszeríthet, bár ama lelkesedésből, melyet a porosz sajtó oly fennen hirdet vala, épen semmi sincs. De az ellenszenvnél, melylyel ez eddig boldog és aránylag gazdag államcskák a zsarnok és tucsigázott

adót szedő Poroszország ellen viseltetnek, hatalmasabb az egységes Németország utáni vágy s így, ha a Burkus vissza nem akar térni azon utról, melyen maig haladva oly roppant hatalomra vergődött: török-szakad, minden európai német törzset egyesítenie kell, — s a most diadalmaszkodó porosz nem sok évig várakozna, hogy fekete-fehér zászlaját egész Pozsonyig lobogtassa hihetőleg, de a Lajtaig mindenesetre.

Valóban kétségbeejtő kilátások az Osztrák-Magyar s akkor Magyar birodalomra nézt, mely egyfelől Orosz, másfelől Poroszország közé ékelve — a „közösügyeket“ ugyan nélkülözné — de, hogy egyáltalán „ügyei“ lennének-e: bajos megmondani... Mert a győzelmes Franciaország megkapná a rajnai határokat s még egy darabka Svájcot, ha Belgiumot nem is; a diadalmas Poroszország német császársággá alakulna; a küzdelemben lépő Oroszország egy lépéssel közelebb jutna Nagy-Szláviához: de a harcban sodrott Osztrák-Magyarország, míg egyfelől mindent veszíthetne, másfelől minden nyeresége a legjobb esetben is csak az lehetne, hogy területe épen maradna. De még ekkor is hányszor sokszorozódnék vér- és pénzadója és alapos aggodalma a jövő iránt!?

Setét kép, melyet vázolánk, de tudnunk kell, hogy mi vár reánk, ha a mai háboruba keveredünk, s mit veszíthetünk, ha abban vereséget szenvedünk. Ha mi most a játékosok közé állunk: mindenünk kockára lesz téve s fájdalom nem tőlünk függ, hogy a játéktól távol maradjunk.

Külgügyi hivatalunk ugyan mindent megtett és megtesz, hogy ez átkos harcztól megmenekedjünk, de úgy látszik nem sok sikerrel. Az angol-osztrák-magyarolasz békeszövetség meghiusult, mert Anglia nem kötelezi magát a minden áron való semlegességre, Olaszország pedig, mint látszik — népe ellenszenv daczára is — meg nem vonhatja szövetségét Franciaországtól. De ő legalább megkapja Rómát. Dánia semlegességi nyilatkozata is napról-napra halványabbá válik s a nemzeti gyűlölség és a boszu-vágy Schlesvig-

Holsteinért, ha sorba hívja őket is: Oroszország sikra lépte nem soká késztetik. Ez esetben Törökország sem soká késnék természetes ellenét a csatatérre követni s a semlegesség, mely Svájcot, Belgiumot ma még kötve tartja: a kényszerűség vas-karja alatt egy perc alatt megsemmisülhetne....

S míg majdnem egész Európa e borzasztó vérfürdőre készül: a szép menyasszony, ki a fölvonult viharok ürügyül szolgált, ara-koszoruját megint főkötővel készül fölcserélni. A nem igen siratott Lipót helyét, mint a távirda jelenti, a portugál Alfonso foglalta el.

Mennyi vér és romlás egy lakodalomért!

(#) Márs vad dühe dönt, bont, dul, vág,
A merre jár öldököl,
Vérben fetreng a félvilág
Minden kidől helyéből.

Ez ugyan nem csak kadencia, de igaz is, mindazon által helyén valónak látjuk, az országgyűlés e hó 3-án bezárt ülészakára vissza tekinteni. Hiszen az is harc volt. — Az emberi indulatok ott is csak úgy álltak szemben egymással, ott is csak úgy törtek egymás megsemmisítésére, mint a Rajna véráztatta vidékén. Csatájok, igen sokszor, pártcsata volt.

És a harc még sem volt eredménytelen, ha sikerei, a kifejtett erővel, várokozással, szükséggel, nem állanak is arányban. A 228 csatában — ülés — kétségtelenül nagyobb eredményeket lehet vala kiküzdeni, ha a munkaszeretet nagyobb, s a pártbuzgalom kisebb leendett. „Nó de se baj! másképp lesz majd ezután.“

Ha terünk engedné, közölnök az elnöki zárbeszédet, mely mint tükör mutatja föl a képviselőház évi működését; így kénytelenek vagyunk beérni annak csak rövid kivonatával.

Mellőzve a statisztikai részleteket, a képviselőház mult szakának eredményei ezek:

Az 1869- és 1870-ik évekre költségvetés készítettett. — Az 1868-ki zárszámla megvizsgáltatott. Államszámvéviszék állított föl. Midőn amazok, a jövőre nézve, biztos kiindulási alapot nyuj-

tanak; ez lehetőségessé teszi az államháztartás szigorú ellenőrzését. Erre pedig nálunk annál nagyobb szükség van, mert az 1870-iki rendes és redkivüli szükséglet 14 millióval haladja meg a fedezetet.

Különböző országokkal kereskedelmi, vám, távirda s posta szerződések kötöttek.

A közlekedési eszközök szaporítottak.

Igazságszolgáltatás tekintetében törvények alkottattak: a bírói hatalom gyakorlatáról; pénzügyi törvényszékek ideiglenes fenntartásáról; törvények kihirdetéséről; királyi vegyes bíróságokról; a főlebbviteli ítélő bírák számának megszorításáról.

A népnevelés és közoktatás előmozdítására, a közoktatási ügyér által előírozott magasabb összegeket, nem csak hogy helyben hagyta a képviselőház, hanem azon fölül közel egy milliót szavazott meg hasonló czélokra. „Üdvös irány, legjobb kezdemény az, melyen haladva, a törvényhozás meg fogja vetni, a józan polgári szabadságnak azon biztos alapját, mely a népnek vallásos erkölcsiségében és szellemi miveltiségében találja legerősebb támaszát.”

A belügyek egyik nehézsége, a fiu-mei kérdés, még nem volt teljesen elhárítható, de a két érdekelt fél törvényho-

zásának jóakaratu készsége által, a dolog oda jutott, hogy a kormányzás, a végmegoldásig, a közérdek javára kezeltet-hetik.

Ennél egy sokkal nehezebb kérdés, a törvényhatóságok rendezése, szerencsésen befejeztetett. E felett sok és egymástól nagyon eltérő nézetek nyilvánultak. Kinek volt igaza? majd az élet dönti el, mely a törvénynek szintugy, mint minden emberi alkotásnak csálhatatlan próbaköve. A szükségesnek látszó módosításokat megtenni a törvényhozás feladata lesz, addig pedig tisztelettel fogadni minden alkotmányos embernek polgári kötelessége.

A monarchia biztonságára szükséges ujczok 1869-70-re megszavaztattak, a hadsereg és honvédség a semlegességet biztosítani fogják. Ép ezért a nagy, aggodalmas eseményeknek nyugodtan nézhetünk szemébe.

„Ime t. ház! — végzé beszédét az elnök — „számoltam egy évszaki működésünkről, jeleztem annak főbb eredményeit, kifejeztem az európai helyzet irányában elfoglalt semleges állásunk fölötti nézeteimet, melyek meggyőződésém szerint, nem csak egy párt, de a képviselőház legnagyobb részének — pártkülönbség nélkül — nézeteit tolmácsolták és viszhangozták.”

Ezekben állanak a képviselőház már mult ülésszakának tettei. Kővárat nem hajtott ugyan, de némi veszténivalót még is csak szerzett.

Dürczkölő.

Teins ur. Ugy tetszik nekem, hogy ma bal-lábbal kelt ki ágyából Mihály gazda!

M. g. Igaza van téns uer, rosz álman volt éjszaka; megérdemli, hogy elbeszéljem.

T. u. Meghallgatom Mihály gazda.

M. g. Álman virágos lugosba vezetete engemet téns uer! ebrándozva sétálgattam ott, midőn egyik szép színésznőnk alakjában előmbé-jött egy dönörű tündér. Nyájason reámpillan-tott s elkezdette deklamálni: Mihály! én tége-det szeretlek, ha királyné volnám, adnám neked edj zacskó aranyat; de mint hogy vagyok csak tündér, adj te nekem edj öt forintos bank-notát. Én elbandalodva épen felelni akartam: gyönyörű tündér, én is szeretem tégedet: midőn ablakom alatta bakter kegyetlenül megforgatja csörgetyüt s rákiáltja: kettőt ütötte óra. Oh hodj a guta ütötte volna nyeldekldőbe — gondol-tam magamban — mért nem vártál mig tün-déremet megölelgettem volna legalább. Elég az hozzá téns ur én felébredtem, gyönyörű tündér még eléblábolta előlem. Hát nem malör ez téns uer?

T. u. Bizony sajnálom önt M. gazda.

M. g. És én értem téns uer ha cigány fiu csergeti buzában, ennek meg van a maga haszna, mert elkergeti torkos verebet; de hodj mi haszna van policzjának abból, ha bakter elkergeti békés polgárok álmanak tündereit — ezt már nem értem. Hozzon fel ez a dolog téns ur, komonitási gyűlésben, hadd tiltsák meg baktereknek csörgetést. Hát ugyan mi-nek kergetni éjszaka verebet, midőn minden modár

T Á R C S A.

A francia hadsereg vezérei.

— A rajnai francia hadsereg kitűnő had-vezérei közül érdekesnek tartjuk röviden ismer-tetni azokat, kik hivatva vannak határozott be-folyást gyakorolni azon harc eldöntésére, mely a Rajna partján a francia és német nemzet közt vivatik.

Mac-Mahon magentai herczeg, tábornagy (marsall) néhány év óta Algir főkormányzója, jelenleg az első hadtest parancsnoka. Ő is, mint III. Napeleon ez évben töltötte be 62-ik évét Mac-Mahon minden nagyobb afrikai hadi vállalatnál kitüntette magát, s szolgálati idejének 18-ik évében altábornaggyá neveztetett ki. Szebasztopol ostrománál kitűnő szerep jutott osztály-részeül. Ő vezette azon roham-oszlopot, mely Malakoffot, a Szebasztopol kulesát, bevette.

A magentai csata sorsát ő döntötte el, midőn Turbigó felől az osztrák sereg oldalába esve az ellenség csatavonalát áttörte. Ugyanoly támadás volt ez, mint mely 1866-ban a poroszok diadalát eszközölte, Solferinonál a francia kö-zépet vezérlő a legnagyobb szerencsével. A katonai irodalom terén is ismert egyéniség. Ép oly óvatos, mint a minő merész és erélyes tábornok, s eddigi tettei után ítélve képes a főparancsnokság be-töltésére, melylyel valószínűleg meg fog bízni.

A második hadtest élén Frossard osztály-tábornok áll, ki 63 éves. Ő is Afrikában tüntette ki magát, miután 1831-ben a műgyetemet mint mérnökkari tiszt hagyta el, a juliusi kormány alatt Páris megerősítésénél is alkalmazták, s 1849-ben Róma mellett, valamint a sebastopoli ostrommunkálatoknál és Olaszországban is kitün-tette magát, azonban a várnégyszögre vonatkozó tervei a béke gyors megkötése folytán meghiusul-tak. Solferino óta császári hadsegéd volt, s később a császári herczeg katonai nevelését vette át. Azon hadtest, melyet vezérelni hivatva van, a chalonsi tábor csapatjaiból lesz alakítva.

A harmadik hadtest vezére, Bazaine tá-bornagy, közlegénységen kezdte a szolgálatot. 1831-ben közember, 1832-ben altiszt volt egy

francia seregre. 1835-ben az idegen legió-val Krisztina királyné szolgálatába lépett s 1839-ben kapitányi ranggal tért vissza a francia hadsereghez. 1841. óta zaszlóadj parancsnok, 1850 óta pedig az idegen legio parancsnoka. A keleti háborúból, melyben a kinburni expeditiót vezeté, mint osztály tábornok tért vissza. Olaszország-ban különösen a zuávok álltak parancsnoksága alatt, kik kivált Melegnano és Solferinó mellett mentek a tűzbe. Puebla bevételének (1864) kö-szönheti tábornagi botját. — Mexikóban való további működéséről épen nem ítélt kedvezőleg a közvélemény; mondják, sok visszaélést, zsaro-lást, kegyetlenséget követett el ama távoli vi-lágrészben. Bazaine 1867 óta itmét Franciaor-szágból s a csásári testőrség parancsnoka volt Párisban. A francia tábornagyok közt a legfia-talabbik — 59 éves.

A negyedik hadtest parancsnoka de Lad-mirault osztály tábornok, 62 éves. A st.-cyri iskolában növekedve, Ladmirault 1831-óta ki-tüntetéssel szolgált Algirban, s 1847-ben mint ezredes Bugeaud alatt részt vett a kabylok el-leni hadjáratban. 1852-ben visszatért Franciaor-szágba, a keleti háboruban nem vett részt, de annál jelentékenyebb szerepet játszott az olasz háboruban. 1853-tól 1865-ig az első gárda-osztály fölött parancsnokolt, 1866-ban Algir alkormányzóává neveztetett ki, de onnan nemsokára visszatért; 1869-ben a chalonsi tábor egy részé-nek főparancsnoka, s azóta a lillei hadkerület parancsnoka volt.

Az ötödik hadtest élén de Failly osztály-tábornok, senator és a császár hadsegéde áll; született 1810-ben. Ő is a st.-cyri katonai iskola növendéke s 1826-ban, mint alhadnagy a 36-ik seregre lépett. Algir bevételétől fogva egész a krími háborúig ő is csaknem folyvást Afriká-ban volt alkalmazva. Mint dandár tábornok 1854-ben az Alma melletti csatában s azután a krí-mi háboru majdnem valamennyi harczaiban ki-tüntette magát. Az olasz hadjáratban egy had-osztály élén vett részt a solferinói csatában. — Mentana mellett 1867-ben ő volt az, ki a „Cha-sepot fegyverekkel csodát” tettetett.

A hatodik hadtest parancsnoka, eddig a párisi hadkerület parancsnoka, Canrobert tá-

bornagy, 1809-ben született. A st.-cyri iskolából 1828-ban lépett a hadseregbe, 1835 óta Algir-ban volt s 1837-ben Constantine bevétele alkalmával magára vonta a figyelmet. 1850-ig Afri-kában működött. 1851-ben az államesinre követ-kezett fölkelés elfojtásában oly módon tünteté ki magát, mire a párisiak még ma is emlékez-nek. A Krimben először mint osztály-tábornok vezényelt, s almai győzelemmel elősegíté a szö-vetségesnek győzelmét; de kevesebb szerencséje volt mint főparancsnoknak, majd viszálya támadt Pelissierrel. minek aztán az lett következménye, hogy Canrobert „egészségének kimilése okából” visszahivatott Franciaországba. Az olasz hadjá-ratban a solferinói ütközet alkalmával Niel tá-bornokkal jött összeütközésbe, a miatt, hogy nem érkezett meg kellő időbe Niel segítségére. Csak a császár személyes közbelépése békithette ki a két tábornokot egymással. Különös kegyeltje Na-poleon császárnak, kinek nagy szolgálatokat tett az államesin keresztülvitelére.

Baraguay d' Hilliers tábornok, 1854-ben tengeri parancsnok volt s bevette Bomarsun-dot, 1863-ban a chalonsi tábornak parancsnoka volt s jelenleg valószínűleg Canrobertet fogja helyettesíteni Párisban.

Trochu tábornok újabb időben gyakran emlittetik mint kitűnő katonai egyéniség. Kitűnt egy a francia hadseregről irt munkája által. — Tagja volt azon katonai bizottságnak, melyet Napoleon császár a hadsereg új organizációja végett egybehívott. A hadseregben a haladási pártot képviselte, s azért igen népszerű. A fran-czia felállítási vonal déli szélén kapna parancs-nokságot.

Leboeuf tábornagy, a jelenlegi hadügy-miniszter, ez idő szerint a legjobb tüzérségi tá-bornok Franciaországban. 61 éves. Hadi szerep-lése 1854-ben, a krími hadjárat alkalmával kez-dődött, mely hadjáratban, mint tüzérségi ezredes vett részt.

Az olasz hadjárat alkalmával a solferinói ütközetben előkelő szerepet játszott. 1868. aug. 21-én, Niel halála után, hadügyminiszterré, 1870. márcziusában Franciaország marsalljává nevez-tetett ki.

aluszsza, csak a kétlábu tollatlan rosz madarak sandarolnak, kiket ugy sem ijeszti meg az a — csörgetés.

* * *

Egy kedves emlékü physicae professorunknak kedvenz állításai közé tartozott: hogy midőn a gyermek haragosan toppant lábával, az egész föld megmozdul. Ez állítást már-már elfelejtettük, midőn Molnár Antal vezérezikbe, melyben a fiatal író oly haragosan toppant a diplomatiára, újra emlékeztetünkbe idézte azt. Nem mondjuk, hogy semmi befolyással nem lesz az a diplomtiára. Megrendül tőle oly formán, mint a föld megrendüla haragos gyermek lábának toppantására.

* * *

Hogy a municipiumok rendezéséről hozott, épen szentesítés alatt levő törvényt nagy veszedelem fenyegeti, ezt Mihály gazda következőleg demonstrálja. — Kikukoriczástam téns uer, hodj a miénk egyenlőségi körünknek az a kis töredéke, mely vetot mondotta municipális törvény elnyögöstől, jegyzőstől épen tizenhárom főre rug. Teezik tudni pedig, hogy ez a szám 13 igen nagy veszedelmet jelenti. Ergó miénk munycipális törvényünket nagy veszedelem megfenyegette,

— Osztrák-magyar csapatmozgalmak.

A „Tagespost írja: A hadügyminiszteriumban néhány nap óta nagy a sürgés forgás. E miniszterium valamennyi osztálya gondoskodott a hatáskörébe vágó s háboru esetére szükségessé válható rendszabályokról, s azokkal teljesen készen áll. Hallomás szerint: egyelőre három hadtestet állítanak fel. Hartung tábornagy, Maroicic tábornagy, és b. John altábornagy parancsnoksága alatt. Azon csapatok ordre de bataille ja, melyek e hadtestekbe bevonatnak, már kész. E hó 29-én valamennyi parancsnoksághoz megküldötték a nyugalmazott állomány azon tisztjeinek névsorát, kik a tábori kórházaknál betegápoló csapatoknál, vágómarha-szállítmányoknál és tábori raktároknál alkalmaztathatnak. A hadügyminiszteriumban nagy tevékenységet kifejtő főtisztek közt Griviesics tábornok, gráci dandárparancsnok is ott van.

A „Bohemia“ egyik levezője arról értesül, hogy Csehországba nagyszámú tüzérségi fogatok érkeztek s hogy a lovasság főinspectorja, b. Edelsheim altábornagy, Gallicziában volt a lovasság összevonása végett.

— **Országgyűlés.** Az erdélyi vasút fölött 1-jén kezdett vita, 2-ikán ért véget, elfogadtatván a központi bizottság azon ajánlata, melynél fogva a n.-várad-brassói fővonalon, Kolozsvártól Pata Boos felé tervezett vonal akép változtassék meg, hogy e vonal Kolozsvártól P. Szt. Miklós és Kolozs felé, s onnan Gyéresre vezetessék; Tordára pedig egy szárnyvonal építtessék. E vonal néhány mértfölddel hosszabb lesz ugyan, de forgalmi szempontból előnyösebbnek ítéltett.

3-ikán a fentebbi módosító törvényjavaslat fölött megtörténvén a végleges harmadszori szavazás, s néhány szentesített törvény hirdettvén ki; a fejedelmi leirat olvastatott föl, melynél fogva midőn a parlament első ülészsaka bezáratik, ugyan akkor a törvényhozás új szaka veszi kezdetét.

Az 1869—70-dik évi országgyűlés második ülés szakának 4-ikén volt első ülése, melyen mindjárt az alakuláshoz fogott. Alelnökkül Bittó István, és Perczel Béla választattak meg. A jegyzők között az a változás lett, hogy Fodroczky S. és Mihályi P. helyébe, Anker H. és Ivácskovics Gy. léptek. Háznagy újból Kovács L. lett. Ez ülésben még a pénzügyi bizottság, és a delegáció tagjaira is beadattak a szavazatok.

A főrendiház, e hó 1-jén, a védelmi intézkedésekről szóló törvényjavaslatot tárgyalta, és fogadta el.

4-ikén az alakulás volt napirenden. A ház kifejezett óhajta szerint, azonban, az alelnök s jegyzők fölött nem történt új választás. A delegáció tagjait itt is megválasztották.

— A mostani háboruban nagyobb számú ember vesz részt, mint e század bármely hadjáratában. Most 800,000 ember áll egymással szemben.

Marengonál, 1800-ban egyrészlől volt 28000 francia, másrészlől 30,000 osztrák. Összesen 58,000 ember. 13.000 ember esett el és sebesült meg.

Austerlicznél 90,000 francia, 80,000 osztrák-orsz. Összesen 170,000 ember. Elcses és megsebesült: 23,000 ember.

Jenánál 100,000 francia, 100,000 porosz. Összesen 200,000 ember. Elcses és megsebesült 34,000.

Wagramnál 150,000 francia, 130,000 osztrák. Összesen 280,000 ember. Elcses és megsebesült: 24,000.

Borodino-nál 125,000 francia, 125,000 orosz. Összesen 250,000 ember. Elcses és megsebesült 80,000.

Lipesénél 150,000 francia, 130,000 osztrák. Összesen 250,000 ember. Elcses és megsebesült 24,000.

Waterloonál 68,000 francia, 67,000 angol. Összesen 135,000 ember. Elcses és megsebesült 14,000.

Solferinonál 135,000 francia és olasz 136,000, osztrák. Összesen 271,000 ember. Elcses és megsebesült 27,000.

Königgrätznél 200,000 porosz 200,000 osztrák és szász. Összesen: 400,000 ember. Elcses és megsebesült 28,000.

— Hazánk jövője érdekében, mindig legfőbb dolognak tartottuk a közmívelődés terjesztését, s ép ezért mindig örömmel közöltük — ha a közjogi méddő viták közt, — amannak érdekében is történt valami.

Említettük volt, Molnár Aladár közoktatási miniszteri titkár erdélyi útját. Ezen utazás eredményeül, a hivatalos lap után a következőket közöljük:

Zilahon fitanítóképezde lesz, mely a várossal s a ref. főiskolával kötött egyezés folytan, még ez évben meg fog nyilni. Ezen kívül az országgyűlés jóváhagyásának reménye mellett ugyanott alreáliskola is fog felállíttatni, melyhez a város ad 2½ hold belsőségi telket, egy most rajta levő 3 szobás épülettel 2 hold kertet, 200,000 téglát sat., a ref. főiskola egy kész épületet, mely pár ezer frtba kerülő átalakítással egyik tanintézet helyiségéül elég. A tanárokat az állam fizeti. A mennyiben azonban a növénydekéek közt lehetnek, kik a reál irány mellett a szorosan gymnasiumi tanulmányokat is akarják hallgatni, a ref. egyház fogja egy latin nyelvtanárral ellátni az intézetet.

Kolozsvárt még ez évben fog megnyittatni a tanítóképezde, 1871. őszén pedig tanítóképezde fog felállíttatni. A város díj nélkül adja 1) gr. Lázár Miklósnak e czélra 16,000 frton megvett 3 és fél hold nagyságu kertjét 9 szobás épülettel és 2) a kórháztól e czélra 9000 frton megvett b. Wesselényi-féle telkét a rajta levő épülettel. A kormány e czélra ad 16,000 frt kamatnélküli előleget a képezdei czélokra megszavazott összegből, mit a város az építkezés folytan részletenkint fog visszafizetni.

Székely Kereszturón még ez évben fog megnyittatni a tanítóképezde. A község ad telket; 45 székely község minden tőlük telhető épület-anyagot ajánlott, míg a szék 15,000 frt értékű napszámot ad.

Udvarhelyen az országgyűlés jóváhagyása mellett főreál iskola fog felállíttatni. A szék ad 15 ezer forintot érő napszámot és 10,000 frtot; a város adja a Csonkavár telkét a rajta levő épület-anyaggal és 10,000 frtnak évi kamatját, a ref. főiskola 3—4 érig ideiglenes tanhelyiséget, s azonnal általa kijelölendő 80 alreáliskolai tanulónak lakást; azonkívül az arra vállalkozóknak a latin nyelvet fogja taníttatni.

Csik-Szerdán földmives első népiskola fog megnyittatni. A szék ad 40 hold telket minden épületet, mi szükségeltetik, legalább 3 tanítót s 36 fiúnak fejenkint 50 frt ösztöndíjat. A kormány adja a földmives szaktanítókat s az igazgatót.

Gyergyó-Szent-Miklóson iparos polgári iskola leend. A város adja a szükséges telket, a polgári iskolatanítókat, a szék ad épületet és

24 növendékre ösztöndíjat, s a szomszéd községek adnak mintegy 15 ösztöndíjat, mindeniket 50 frttal számítván. Az állam adja a szakoktatást s tanítóit.

Sepsi-Szent-Györgyön földmives felső népiskola leend. A város és a szék adják a telkeket épületeket s a felső népiskolai 3 tanítót. A kormány adja a szaktanítókat.

Kézdi-Vásárhelyre alreáliskola tervezetik.

A városi képviselőtestület e hó 4-iki ülésében csak kevés számú tárgy láttathatott el, miután a tagok későn gyűltek föl (akkor is csak 23-an) s így csak későn lehetett a gyűlést megnyitni. A nevetesebb tárgyak közül kiemeljük egy képviselő interpellációját, a Baruch-féle moslék-vezető csöveknek a város birtokán való erőszakos lerakása iránt követett tanácsi eljárás ügyében. A válasz szerint, a csövek fölszedésére kitűzött 8 napi határidő már háromszor is eltelvén, executio útján egy 24 és egy 48 frtos büntetés hajtatott föl az engedetlen Baruch J.-on, az elkobzott tárgyak eladása legközelebb megtörténvén. — Az annyiszor szellőztetett katona elszállásolás ügyében királyi biztosi rendelet érkezvén, mely szerint a község vagy elfogadható pótlaktanyákat állíttson, vagy a katonaság a polgároknál fog elszállásoltatni, határozatba ment, hogy a polgárság hirdetményileg szólíttassék föl: ki és hány katonatartása alól kívánja magát megváltani? — ezen bejelentések alapján Kovács S. Szöllősi S. és Wagner Fr. tervet nyujttanak a legközelebbi gyűlés elé, hogy e megváltott katonákat Szt. Mihály naptól fogva mily pótlaktanyákba vélik elhelyezhetni. — Ama bizottmány, mely a mult ülésből a táborhelyül átadandó mészárosok réttje iránt tett katonai kérdések véleményezésére küldetett ki: most azt javasolja, hogy a mészárosok réttje állandó táborhelyül átadandó lenne 10 évre, egy évi fölmondási joggal, évi 400 frtért; az ott emelendő építmények és sánczok a haszonvétii idő leteltével onnan eltisztíttandók; a magánytermények kimelésével hadgyakorlatok mindig és a város tulajdon, használat alatt nem álló, térein bárhol tartathatnak; pótkórházat a város nem adhat, különben is a város közlekedési útát tart főn magának a Maroshoz. E vélemény elfogadtatván: a válasz ez értelemben adatik meg a kérdésttevő katolai közegnek. — Az 1869 közepéig terjedő árva-pénzek és letéleményeknek az adóhivataltól való átvételével a tanács és törvényszéki elnökség bizatott meg. — A Nagy Mihály féle telkek megvásárlásának kérdése elnapoltatott akkorra, midőn a pótlaktanya ügyében kiküldött bizottmány véleményét benyujttja a képviselő elé.

Észrevételek Balog József közleményére.

(Lásd „Sz. H.“ II. évfolyam 57. sz.)

1) Hogy a makfalvi székely nemzeti iskola kellőleg szervezve nincs, egyszerű okai: az alap hiány. Mert hat ezer tevőleges tőkével, valami nagyszerűt, a kor kívánalmaival megegyezőt, előállítani lehetlen, ezt így fogja tudni B. ur is.

2) B. urnak tudnia kell, miután a Vesselényi alapító okmányt (l. „Sz. H.“ II. évfolyam 34. sz.) olvasta, hogy ezen alapítóke, mire fordítandó, miután ott igen világosan körül van írva. A szíves olvasót ide utasítjuk.

3) Hogy az iskolának pénze el nem veszett, — habár szerény tőke is, — kitetszik abból, hogy mind ez ideig fenállott és áll; és az illető korlátok közt, mit tehetett megtette. — Azonban megjegyezzük: hogy ennyire is az iskolai előjáróság, főleg a pénztárnok úr ügyszereketének köszönhetni, ki — tiszta tudásunk szerint — nem egyszer áldozott saját zsebéből, melyből B. ur is részesült, és mind e mai napig a tanítók fizetését sajátjából előlegezi, mi a számadásokból látható. Meggyőződésünk és tudásunk az; hogy ha a Bach-rendszer alatt nem az a gondnokság van, mely volt, ez iskola, minden egyéb lett volna, csak az... nem. — Közleménye némely megrovása tehát helytelen.

4) A jutalom-díjak 1848-ig pontosan kiadattak, mit a nemes b. V. család is igazolhat

miután a jutalmazottak nevei — tudomásunk szerint — mindig felküldettek.

5) Az iskola és az utódok között — némi formahiányok miatt — egy longissimus litis processus támadott, a romboló események után, mely végbefejezést 1870. febr. 7-én nyert, a kiállított újabb alapító okmány szerint. De az alap még mind niucs az iskola pénztárnokának kezében, tehát a mls gondnokság rendelkezése alatt sincs.

6) Hogy a jutalom-díjak ez évben, mint kellett volna, nem osztattak ki, utasítjuk B. urat az alapító okmány 7-ik pontja figyelmes olvasására, valamint az egész okmány átható tanulmányozására. Ott interpellációjára kész feleletet fog kapni.

7) Az iskolának, a pénztárnok számadása alatti tőkéje sem veszett el; sőt gyarapodott, erről tiszta tudásunk van, miután éveken keresztül alkalmunk volt a számadásokba bepillantani. Csakugyan van két alapítvány: dr. Kassai, és gr. Tolditól, mi — mint pusztá szám — figurál. Ha ezeket B. ur folyóvá tenné, tételné törvényes uton, hálával tartoznék az iskola. — De valóban ez veszett össze a tekinthető, mert soha egy fillért sem kamatozott.

8) Ha B. úr fáradtságot vesz magának, a pénztárnok urhoz elmenni és a számadásokba benézni, mit — tudjuk — szívesen megnyert volna, egészen más eredményre jut.

9) Van az iskolának 2710 frt tőke és ennek 10 évre tőkésített kamat összege, mely több évektől fogva viszont egy fillért sem jövedelmezett. Ez összeg állását, — miután biztos ígéretet bírt az iskola, — hogy jövő éven kezdve folyóvá lesz — nem érezzük magunkat jogosítva szellőztetni. Ellen esetben a közvéleménynek átadjuk.

10) Ezen megjegyzésére, hogy — „nem volt ki” a taneszközöket beszerezze, maga B. ur sem hiszi; hogy — „nem volt miből” — a fennebbiek szerint nagyon is átláthatja. E tétel áll akkor is, ha a kamatok az utolsó fillérig pontosan befolytak is, mi teljességgel nem áll, miután tudásunk szerint épen azok nem fizetnek kikként leg több van, s kiknek a nevelés ügyéért legtöbbet kellene tenniük. Végül: általában megjegyezzük azt, hogy az iskola lehető jövedelmei csupán csakis e célra fordíthatnak; jöttünk mentünk re pedig soha egy fillér sem. Ez az iskolai gondnoksághoz beadott s ezáltal az ev. ref. egyházi tőtanácshoz évenként felküldött és helyezett, számadásokból világosan látható.

Makfalvi.

KÜLFÖLD.

Aug. 9-dikén.

△ Három nagyobb mérvű összeütközés történt eddigi híreink szerint a hadakozó felek közt. Az első Saarbrücken elfoglalása alkalmával a francziák részéről, e hó 2-dikán. E hadmivelet célja az volt, hogy a Saar folyó balpartja elfoglaltassék s ez általa francziák útát nyerjenek az itt gyöngébb porosz hadsereg ellenében. E cél sikerült is a város körüli magaslatokról a poroszok elűzetvén, s midőn a városba vonultak, folytonos ágyuzással onnan is kivették. Részletesebb tudósítás a francia győzelemről még mindig nem érkezett s már érdekét is elveszté, miután e hó 4-dikén a porosz koronaherceg sietett a kölcsön visszaadásával s két hadtesttel (egy porosz hadtest 38,000 ember és 96 ágyu) meglepte a Mac Mahon hadtestének Douay vezénylete alatt álló osztályát (mintegy 17,000 ember) Weissenburgnál s a tulnyomó porosz erőnek sikerült (mint tegnapi rendkívüli mellékletünk távirata jelenté) e hadosztályt visszaverni, Douay is elesvén. Magok a porosz jelentések elősmerik ez ütközetről, hogy „igen véres” volt, hogy „a királyi gránátosok s az 50. ezred erős veszteségeket szenvedtek.” A győzelem tehát mindenesetre Pyrhusi diadal vala.

Weissenburg franczia földön esik, a Vogesek aljában, balra a Lautertől, egy kis, 6000 lélekkel bíró iparos város s nevezetes vasuti állomás, mert a Mainz és Strassbourg közt közlekedő vonatok itt váltakoznak. Hogy a támadás porosz részről történt, sok körülmény valószínűvé teszi s Landauból jöttek a távirati tudósítások,

hogy a francziák Weissenburgot meg sem szállták, s a porosz főparancsnoknak, Frigyes Károly hercegnek hadiszállása Neunkirchenben volt. Azonban úgy látszik, hogy a diadal vívmánya a poroszok részére nem volt hosszantartó. A vezér nélkül megszaladt francia csapatok mint ezt az „Ung. Lloyd”-nak Baseltől érkezett 2 távsürgönye egyhangulag igazolja, miután Mac Mahon segélyekre sietett, újra kezdték a támadást, kiverették a poroszokat Weissenburgból, még pedig mint a sürgöny mondja, tetemes veszteséggel.

Egy harmadik és pedig még véresebb összeütközésről lapunk tegnapi rendkívüli melléklete tudósít olvasóinkat, mely szerint 5-én és 6-ikán setét estig az egész vonalon véres harc és nagy győzelem vivatott volna ki a poroszok részéről; a francziák, e tudósítás szerint Saarbrückenből megint kinyomattak volna, 4000 foglyot több mitrailleset és 30 ágyut vesztek volna. E távirat azonban Berlinben kelt s így nagyon kétes hitelű. A mai postával érkező lapok talán újabb fölvilágosítást hoznak.

Megemlítünk még egy tudósítást, mely szerint Romániában, a hírhedt Bratiano és czinkosai részéről nyíltan foly az izgatás Magyarország ellen és az Orosz invasio szükségessége mellett.

Legújabb posta.

Berlin, aug. 6. Egy a hadseregtől érkezett hivatalos távirat jelenti: A koronaherceg tegnap folytatá Weissenburgon át az előnyomulást, a nélkül, hogy komoly ellenállásra talált volna; utjában több francia helységen haladt át, melyek el vannak halmozva sebesültekkel, köztük az 50. ezred ezredese. Az ellenség szüntelenül bocsátja be gránátjait Saarbrücken városába.

Bécs, aug. 6. A „Neue Fremdenblatt” egy tudósítást hoz Párisból a weissenburgi ütközetről, melyben ezek mondatnak: A Pelle-dandár oldalt és a centrumban támadatott meg az erdő szélén; az ez alkalommal megkezdett következésben egyszersmind egy század turcos fogatott el, a foglyok még késekkel is borzasztóan védték magukat.

Douay osztály-tábornok, ki a Montmarie-hadosztályt szemlélte volt meg, — a 10-dik francia vadász-zászlóaljjal kilencz porosz dandár ellen kelt esatára, melyek egyidejűleg támadtak, Mac-Mahon idejekorán érkezett a segítséggel. A francia hadseregben nagy lelkesültséget ébresztett a Douay hadosztály vitézsége.

VEGYES.

* **Andráshy Gyula** gróf, hirszerint, még tovább fog Bécsben időzni, mint előre hihető volt, azért közelébb már a fogatokat is fölcsalítják. Pár nap múlva a miniszterelnöknek is Bécsbe utazik.

* **Gajzágó Salamon** országgyűlési alelnök, a felállítandó állami számvevőszék elnökévé nevezetett ki.

* **Magyar találmányu robbantó ágyu.** A legutóbbi lengyel szabadság harcoknak főmomentuma és nagyszerű segélye volt egy robbantó ágyu, melylyel a feltaláló 4—5 lövéssel képes volt ezereket megszalasztani és százakat semmivé tenni. Az említett ágyu feltalálója Rácz Károly — tisztviselő a honvédelmi miniszteriumban — egy újabb hátultöltő robbantó ágyut talált fel, a melynek állítólag oly iszonyatos lökéssége van, hogy egyetlen lövés 200 rendes ágyu lövésének felel meg.

* **A háboru folytán husrágaság** fenyegét nemcsak lajtántul, hanem nemsokára nálunk is, s ez kivált a városi lakosságra nagy csapás leend, Első sorban természetesen Bécsben és Pesten fog a drágaság nyilatkozni, de aztán elterjed az egész vidékre is, mert úgy a francia, mint a porosz sereg számára roppant mennyiségben vásárolják a vágó marhát úgy Galiciában, mint Magyarországon. A poroszok Galiciában minden található vágó-marhát összeszednek s Osieczim-ből írják, hogy e napokban 1400 darab ökröt vettek s 34 frtot fizettek mázsáankint. Magyarország marhaállománya az utolsó években nagyon megfogyott, az alpesi tájakon sem igen virágzó egy idő óta a marhatenyésztés, s így alig fogjuk a távol folyó háboru e közvetlen következményét mi elkerülhetni.

* **Gr. Zichi József**, fiumei és magyarhorvát tengerparti kormányzóvá nevezetett ki: Cseh Eduárd királyibiztos ezen tisztétől felmentetvén.

— **Meghívás.** A „marosvásárhelyi uszoda-egylet” jövő vasárnap azaz f. hó 14-én délelőtt 11 órakor a városház nagy termében alakuló közgyűlést tarja, melyre a résztvenni kívánók tisztelettel meghívotnak. További aláírásokat fogadnak el Bucher Miksa és Steibl Antal urak. — M.-Vásárhely, 1870. aug. 8. Dr. Antal László, ideig. bizottm. elnök.

* **A helyi dalárda**, mint előre hirdeté, mult szombaton meg is tartá erdei mulatságát. Az előadások mind a választott darabok szépsége, mind a kivitel szabatosága által sok élvezetet szereztek azon kevés számú közönségnek, mely az egyszerű ünnepélyen megjelent. A dalárda szüneteit cigány-zene és táncz töltötte ki, szóval kedélyes kis mulatság volt. Azon alig ki-magyarázható közöny okát, mely nálunk az eféle társulási alkalmakat kísérni szokta, kereshetnők ez alkalommal a borongós időben, európai viszonyokban, leginkább feltalálónak, azonban társadalmi életünk teljes hiányában. Az a sok mindenféle, apró-cseprő kottéria, melyekről nem csak a többi Európa, de az ur isten is édes keveset tud, ezölnökösködik rajtunk; ez az, mely miatt a dal köveket mozgató hatalma is csütörtököt mond.

* **Mégis ... fufangos** az a német, nem csak a francziák, de a novella s regényírók elleni író háboru viszen. Hány érzékeny történet készült már az alapon, hogy a csatára ment vőlegénynek hire nyoma veszett. A gyászoló menyaszonny, végre is a hosszú várakozás, s az új kérés meggyőzték: hogy a felejthetetlen a halál jég kebelén vált hűtelenné. Aztán szomorú önmegadással nyújtott kezét az új kérőnek. Az első hajnalban halk kopogtatás veri föl álmából a fiatal asszonyt, balsejtelmek között nyitja föl a zárt, és — oh borzalom! — egy halvány arc a viszontagságok minden nyomával, a hűség tüzevel beesett szemében stb. stb. Mindennek vége. A porosz kormány, a katonák között pergamen jegyeket osztogatott ki. E jegyekre minden katonának köteles, csata előtt, nevét születését stb. följegyezni. Csata után, kötelesek a sírásók, minden halottról e czédulát levenni, s beszolgáltatni így az elesettek névszerint tudhatók nagy pontossággal. Aki nem lesz a listán, az él, s nehogy annak mennyasszonya könnyelműen — novellába keveredjék.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. augusztus 9)

5% metalliques	53.50
5% nemzeti kölcsön	63.10
860 államkölcsön	87.75
Bankrészevény	665.—
Hitelrészevény	239.75
London	127.—
Ezüst	120.50
Arany	6.02
” 20 frankos	10.23 ¹ / ₂
Földt. ment. kötvény erd.	67.50
” ” ” magyarh.	72.—
” ” ” horvát-slavon	—.—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

(67)

1—3

Felnevődik egy gyakorlott köntös és fejérművén, Kuti Gyula kereskedésében. Helytt.